

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

u.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet På goda grunder – en åtgärdsgaranti för läsning, skrivning och matematik (SOU 2016:59)

(Dnr U2016/04040/S)

Skolinspektionen har tagit del av betänkandet På goda grunder – en åtgärdsgaranti för läsning, skrivning och matematik. Betänkandet innehåller förslag på en åtgärdsgaranti som ska se till att elever med behov av stöd upptäcks tidigt och får adekvata stödåtgärder. Enligt nuvarande regler finns redan rättigheter för eleverna att få stöd av skolan vid behov, men Skolinspektionens tillsyn och kvalitetsgranskningar visar att reglerna inte har fått fullt genomslag. Skolinspektionen ser därför positivt på att betänkandet lyfter fram vikten av att adekvata stödåtgärder sätts in på ett så tidigt stadium som möjligt. Skolinspektionen vill utifrån betänkandet lämna följande synpunkter.

Skolinspektionen delar utredningens bedömning att det tydligt bör framgå av lagstiftningen att stödåtgärder i form av extra anpassningar ska dokumenteras i de individuella utvecklingsplanerna. Dokumentationen är utifrån ett elevperspektiv ett sådant viktigt instrument för uppföljning och utvärdering av stödinsatserna att kravet bör framgå direkt av lagstiftningen. I förarbeten och Skolverkets allmänna råd finns redan i dag uttryckt att stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen ska dokumenteras i den skriftliga individuella utvecklingsplanen i de fall det föreligger en skyldighet att upprätta en sådan.

Utredningen föreslår att det ska föras in i lagstiftningen att personal med specialpedagogisk kompetens ska ingå i analys- och planeringsarbetet av stödåtgärder utifrån den föreslagna åtgärdsgarantin. Skälen för detta är att säkerställa att det görs en kvalificerad analys för att identifiera elevens behov och att adekvata stödinsatser sätts in. Skolinspektionen delar utredningens bedömning att den specialpedagogiska kompetensen behövs i arbetet med stödinsatser och att det av författningstext bör framgå att samråd med specialpedagogisk kompetens ska ske. Utifrån den av utredningen föreslagna regleringen behöver samråd med personal med specialpedagogisk kompetens dock endast ske vid analys

och åtgärder utifrån resultatet av kartläggningen respektive bedömningen med hjälp av ett nationellt bedömningsstöd, dvs. endast i en av situationerna då professionen bedömer att eleven kan befaras inte nå kunskapskraven. Skolinspektionen vill peka på att samrådet med personal med specialpedagogisk kompetens är lika viktigt om läraren gör bedömningen att eleven befaras att inte nå kunskapskraven utifrån någon av de övriga grunder som anges i 3 kap. 5 a § skollagen, dvs. utifrån vad som framkommer inom ramen för undervisningen, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt. Detta eftersom syftet är att samrådet med personal med specialpedagogisk kompetens ska ge bättre underlag till och planering för stödåtgärderna. I nu gällande lagstiftning framgår det av bestämmelsen om utredning av behov av särskilt stöd (3 kap. 8 § skollagen) att samråd ska ske med elevhälsan, där personal med specialpedagogisk kompetens ingår, om det inte är uppenbart obehövligt. I bestämmelsen om stöd i form av extra anpassningar (3 kap. 5 a § skollagen) saknas motsvarande skrivning. I det fortsatta lagstiftningsarbetet kan det övervägas om kravet på samråd med elevhälsan bör skrivas in i bestämmelsen om extra anpassningar (3 kap. 5 a § skollagen) på motsvarande sätt som nu gäller enligt regleringen kring utredning av särskilt stöd, eventuellt med skillnaden att samråd endast behöver ske med personal med specialpedagogisk kompetens.

Utredningens förslag innebär också att samrådet med personal med specialpedagogisk kompetens ska ske efter att läraren gjort bedömningen att en elev riskerar att inte nå kunskapskraven. Skolinspektionen menar att det är också kan vara lämpligt att personal med specialpedagogisk kompetens finns med redan i det inledande bedömningsarbetet, för att om möjligt öka likvärdigheten i dessa bedömningar.

Avseende de föreslagna författningstexterna (9 kap. 11 a §, 10 kap. 13 a §, 12 kap. 13 b § och 13 kap. 13 a § skollagen) bör samma terminologi användas jämfört med de bestämmelser som redan finns idag avseende extra anpassningar och särskilt stöd (3 kap. 5 a § och 8 § skollagen). I nu gällande bestämmelser avseende extra anpassningar och särskilt stöd används begreppet "*det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås*" medan det i de föreslagna nya bestämmelserna skrivs som "*en elev riskerar att inte uppnå kunskapskraven*". Utifrån hur Skolinspektionen tolkat förslagen är inte avsikten att det ska vara olika bedömningar, varför det för tydlighetens skull skulle kunna användas samma terminologi.

Enligt utredningens förslag ska bestämmelserna om åtgärdsgarantin skrivas in som en ny egen paragraf i respektive kapitel för de berörda skolformerna. Eftersom åtgärdsgarantin är att se som en del av, och en förstärkning av, redan

befintliga stödbestämmelser skulle regleringen av detta, enligt Skolinspektionens bedömning, kunna skrivas in i de befintliga bestämmelserna i 3 kap. skollagen alternativt i en egen bestämmelse i detta kapitel. Detta för att regelverket kring extra anpassningar och särskilt stöd ska hållas ihop och att de olika stegen i arbetet ska bli lättare för skolorna att följa i bestämmelserna. Skolinspektionen gör också bedömningen att användningen av termen åtgärdsgaranti i rubriken i lagtexten kan föranleda missuppfattningen att de föreslagna bestämmelserna kommer vara av en särskild dignitet jämfört med redan befintliga bestämmelser kring exempelvis stöd. Skolinspektionen ser att samtliga bestämmelser kring stöd och särskilt stöd, i likhet med övriga bestämmelser i skollagen, innebär konkreta skyldigheter för huvudmännen och rättigheter för eleverna. Redan befintliga bestämmelser kring stöd och särskilt stöd är, i den mån det är möjligt, lika mycket en garanti för eleven att huvudmannen ska vidta åtgärder i vissa situationer och om detta inte görs finns en möjlighet för Skolinspektionen att kritisera verksamheten i beslut.

I den föreslagna nya utformningen av 3 kap. 8 § skollagen saknas regleringen gällande att behovet av särskilt stöd även ska utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation utan att det i betänkandet anges varför denna situation inte längre ska omfattas av utredningsskyldigheten. Detta skulle innebära en förändring av nuvarande stödreglering varför det i det fortsatta lagstiftningsarbetet bör motiveras varför denna förändring, som är till nackdel för eleverna, görs.

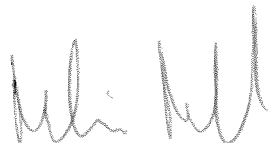
Utredningen föreslår även vissa redaktionella ändringar i 3 kap. skollagen. Utifrån utredningens egna slutsatser om att den nya stödlagstiftningens grundstruktur fungerar tillfredsställande och att det som tycks behövas är en fortsatt implementering avstyrker Skolinspektionens att bestämmelserna i 3 kap. skollagen ändras mer än vad som är nödvändigt utifrån de förslag om åtgärdsgaranti som utredningen lämnar. De redaktionella ändringar som föreslås riskerar att ge sken av att ändringar av bestämmelserna även i andra delar har gjorts, trots att detta enligt utredningen inte är avsikten.

I det fortsatta lagstiftningsarbetet bör det också förtydligas vad som avses med personal med specialpedagogisk kompetens. Även om det i författningskommentaren i betänkandet anges att det som avses främst är personal som har en utbildning som speciallärare eller specialpedagog blir det genom hänvisningen till prop. 2009/10:165 s. 278 inte helt klart vad som avses. Enligt propositionen kan även en skoledare med särskilt ansvar för specialpedagogiska insatser på skolan avses. För att syftet med åtgärdsgarantin ska uppnås är det viktigt att rätt kompetens används av skolorna. Tydlighet med vilken kompetens som av-

ses är också viktigt för att Skolinspektionen ska kunna inspektera, och vid behov kritisera brister i, arbetet med stöd och användningen av personal med specialpedagogisk kompetens.

Helén Ängmo
Generaldirektör

Malin Norell
Jurist

I ärendets slutliga handläggning har rättschefen Annica Runsten deltagit.